

1.

Василь –Костянтин Острозький з його ініціативи було створено у 1576р. (1578р.) Острозьку академію. Викладалися в ній «сім вільних наук» - граматика, риторика, діалектика, арифметика, геометрія, астрономія, музика. То була перша в Україні «слов'яно-греко-латинська» школа.

[Джерело : Я. В. Боднарчук, М. М. Бендюк . Портрети князів Острозьких XVI – першої половини XVIIст.// Розділ 1. Історико-мистецька спадщина України//Українська культура: минуле сучасне, шляхи розвитку. Випуск 15/2009 (т.1)]

2.

Петро Конашевич-Сагайдачний народився в с.Кульчиці поблизу Самбора на Львівщині. Навчався в Острозькій академії. Брав участь у численних походах козаків. У 1618р. повів козацьке військо разом з поляками на Москву. Похід закінчився Деулінським перемир'ям. З ініціативи Сагайдачного у 1620р. було відновлено ієрархію православної церкви, митрополитом стає Іова Борецький. Допомагав полякам у Хотинській війні 1621р. де був смертельно поранений.

[Джерело ілюстрації: Исторические деятели юго-западной России в биографиях и портретах.

Составили: В.Б.Антонович и В.А.Бец. Из коллекции В.Тарнавского. К.1885г.

<http://library.kr.ua/elib/deyateli/#psgd>]

3.

Петро Могила народився в сім'ї молдавського господаря Симеона та угорської князівни Маргарет. Навчався в Львівській братській школі, Замойській академії. Брав участь у битві під Хотиним. Згодом постригся в ченці. З початку XVIIст. архіандрит Києво-Печерської лаври, 1632-1647рр. – митрополит Київський і Галицький. У 1632р. домігся від королівської влади визнання вищої православної церковної ієрархії. Восени 1631р. заснував Лаврську школу, незабаром лаврську школу було об'єднано з Київською братською і з **1632р.** постає Києво-Могилянська колегія. Автор богослужбової книги «Требник» (1646р.)

[Джерела ілюстрацій: Журнал «Киевская старина» 1882р. №4

http://starieknigi.info/Zhurnaly/KS/KS_1882_4.pdf ; Національний художній музей України.

http://www.pslava.info/Kyiv_VolodymyrskaVul_StSophia24_2007-07-12-106.173011.html]

4.

Богдан Хмельницький (за гравюрою В.Гондіуса). З 1648 року — гетьман Війська Запорозького . Організатор повстання проти панування шляхти в Україні, яке переросло у Національно-визвольну війну українського народу проти Речі Посполитої. Засновник козацької держави на теренах Центральної України — Війська Запорозького, більш відомої як Гетьманщина. У **1654 році** в Переяславі уклав військовий союз з Московським царством. Після підписання Віленського російсько-польського перемир'я у **1656р.** переорієнтуватися на союз зі Швецією та Османською Портою, вбачаючи в амбіціях Москви небезпеку козацькому суверенітету.

*[Джерело ілюстрації: Історія українського мистецтва. - К: Наукова думка, 1967р., т.2.с373:
http://www.pslava.info/ChygyrynM_373,125185.html]*

5.

Петро Дорошенко. Гетьман Правобережної України . В 1668р. гетьман обох боків Дніпра. Разом з армією турецького султана Мохаммеда IV в 1672р. пішов походом на Галичину, в цьому ж році підписав Бучацький договір. В 1669р. намагався досягти протекторату Туреччини. Зрікся булави у 1676р.*[Джерело ілюстрації: О.Ковалевська. Портрети Петра Дорошенка: проблеми виявлення, дослідження, використання.*

6.

Іван Мазепа. Навчався в Києво-Могилянській колегії та єзуїтській колегії у Варшаві. Перебував у Німеччині, Італії, Нідерландах. В 1687р. гетьман Іван Мазепа підписав з Московією Коломацькі статті, у 1689р. брав участь у Другому Кримському поході разом із князем Василем Голцином. В 1692р. придушив виступи Петра Іваненка (Петрика). В 1702-1704рр. придушив повстання Семена Палія на Правобережжі, і до 1709р. Правобережжя перебувало під контролем Івана Мазепи. Продовжував формувати козацьку еліту – значкові товариші; докладався до будівництва соборів та церков. З ініціативи гетьмана Києво-Могилянська колегія отримала статус академії (1701р.) В роки Північної війни у **1708р.** перейшов на бік шведського короля Карла XII. Цей крок гетьмана Московія в особі царя Петра I розцінила як зраду. Було знищено столицю гетьмана місто Батурин та зруйнована Чортомлицька Січ. Після Полтавської битви (**1709р.**) змушений був залишити територію України. В 1710р. помирає в м.Бендерах (Молдова).

[Джерело ілюстрації: О.Ковалевська. Нові підходи до пошуку достовірних зображень гетьмана Івана Мазепи. . <http://www.mazepa.name/vizualnyj-obraz-ivana-mazepy-novi-pidhody-do-poshuku-dostovirnyh-zobrazhen/>]

7.

Кирило Розумовський. У 1750р. російська імператриця Єлизавета затвердила на гетьманство Кирила Розумовського, однак лише у 1751р. гетьман прибуває до Глухова де старшинська рада обирає його гетьманом. До складу гетьманщини відходить Запорозька Січ і Київ. Протягом 1760-1763рр. провадилась судова реформа, наслідком якої Гетьманщина мала перетворитись з військової на цивільну державу. Гетьман провадив реформи в армії та освіті; почав розбудовувати Батурин, де планував відкрити університет. В 1763р. імператриця Катерина II отримала прохання старшини закріпити гетьманство за родом Розумовських. Це було однією з причин ліквідації гетьманства (1764р.)

[Джерело ілюстрації: Автор худ. Луї Токке. http://artcyclopedia.ru/tokke_lui.htm]

8.

Григорій Сковорода. Філософ, гуманіст, просвітитель, поет, педагог. Працював викладачем етики та поезики в Харківському та Переяславському колегіумах. На його думку людина може стати щасливою пізнавши самого себе, а також слід займатись у житті тим, що людині природно відповідає. Автор творів «Сад божественних пісень», збірник байок «Басни харковскія ». пісню Сковороди «Всякому городу нрав і права» використав І.Котляревський у п'єсі «Наталка Полтавка». Йому належить вислів: «Світ ловив мене , але не спіймав».

[Джерело ілюстрації: Автор Г. Лук'янов 1794р.

<http://old.dnpb.gov.ua/id/1895/?PHPSESSID=953c5eb1b0d6058d36d5725c9501fbbb>]

9.

Іван Котляревський – у 1812р. під час російсько-французької війни сформував український козацький полк. У 1817 – 1821рр. директор Полтавського театру. Із 1818р. брав участь у діяльності полтавської масонської ложі «Любов до істини». 1798р. виходить перша частина «Енеїди» Котляревського (перший твір нової української літератури). Створив п'єси «Наталка Полтавка» і «Москаль-Чарівник».

[Джерело ілюстрації: портрет І.Котляревського з першого видання «Енеїди»
http://shron.chtyvo.org.ua/Hrushevskyi/Pershi_vydannia_Eneidy_Kotliarevskoho.pdf]

10.

Микола Костомаров – ад'юнкт-професор (вчене звання у дореволюційній Росії і Західній Європі) кафедри російської історії Київського університету. Один із засновників Кирило-Мефодіївського братства (1846р.) та автор його програмних документів, зокрема «Книги буття українського народу».

[Джерело ілюстрації: літографія П.Бореля. 1850-ті роки <http://tatmuseum.ru/articles/>]

11.

Пантелеймон Куліш – один із засновників Кирило-Мефодіївського братства (1846р.), за участь у діяльності якого був заарештований. У 1858-1863рр. у Петербурзі редагував український журнал «Основа». Автор першого історичного роману «Чорна рада». Створив українську абетку (кулішівка).
[Джерело ілюстрації: Літографія Адольфа Мульєрона На літографії дарчий напис І. Хільчевському з особистим підписом П. Куліша

<http://old.dnpg.gov.ua/id/2497?PHPSESSID=7ae1a802de5e3e0c817bdff98f69c3a2>]

12.

Тарас Шевченко – У 1840 р. у Петербурзі вийшла перша збірка його поезій "Кобзар". Був одним з найвидатніших майстрів українського образотворчого мистецтва. В 1844р. вийшов альбом офортів «Живописна Україна», де представлені роботи художника на історичну тематику («Дари в Чигирині», «Смерть Б.Хмельницького»)

[Джерело ілюстрації: *Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації.*

<http://litopys.org.ua/shevchenko/photos.htm>]

13.

Маркіян Шашкевич – вважається речником західноукраїнського національного відродження. Навчався в духовній семінарії та університеті у Львові. У студентські роки був організатором і лідером «Руської трійці» (1832р.), співавтор альманаху «Русалка Дністровая» (1837р.), один із перших перекладав «Слова о полку Ігоревім».

[Джерело ілюстрації: <http://ntsh.org/content/markiyano-shashkevich-provisnik-nezalezhnosti-sobornoj-ukrayini-do-200-richchya-vid>]

14.

Володимир Антонович – представник руху «хлопоманів» (на сторінках журналу «Основа» (1861-1862рр.) опублікував статтю під заголовком «Моя сповідь», у якій закликав поляків, повернутись до українського народу, якого колись зреклись їхні предки.). голова Історичного товариства Нестора Літописця (1881р.). Автор історичних праць. Один з ініціаторів угоди галицьких народовців з польсько-австрійськими політичними колами, що дістало назву «нова ера» (1892р.).

[Джерело ілюстрації: Т. Маєргофер. Портрет В.Б. Антоновича. Автолитографія, кінець XIX в. http://evolv.ho.ua/Ukraine_History_and_Culture/Ukraine_History/Ukraine/Antonovych%20Volodymyr/Antonovych_biografija.html]

15.

Михайло Драгоманов – один із активних діячів південно-Західного відділу Російського географічного товариства і Київської (Старої) громади. В 1875р. емігрував до Швейцарії, де в Женеві

видавав перший український політичний журнал «Громада» (1878р.). поширював ідеї соціалізму, який мав громадівський характер. Об'єднання громадян як вільні й самостійні утворення будуватимуть між собою відносини на федеративних засадах з низу до верху – аж до всесвітньої федерації, як наступниці держави. В останні роки життя обіймав посаду професора історії в Софійському університеті (Болгарія).

[Джерело ілюстрації: <http://dragomanov.npu.edu.ua/index.php/ecscursion>]

16.

Павло Чубинський – співпрацював у журналі «основа» та Київській громаді 1863р. опублікував вірш «Ще не вмерла Україна» [. Мотив твору взятий з польської мазурки «Єще Польска не згинела» та з пісні сербських повстанців, де були слова «Серце біє і кров ліє за нашу свободу».], який згодом стане гімном. У 1873р. управитель справами Південно-Західного відділу географічного Російського товариства, після закриття якого (Емський указ 1876р.) Чубинського заарештовано і вислано з України.

[Джерело ілюстрації: <http://www.ukrlib.com.ua/bio/author.php?id=268>]

17.

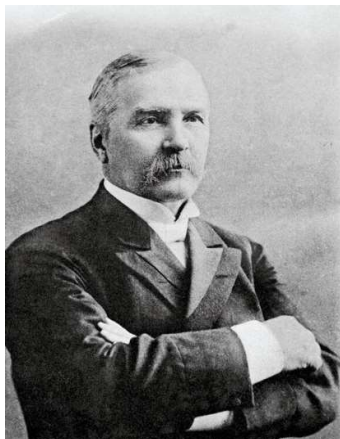

Ісмаїл Гаспринський – кримськотатарський письменник, педагог, культурний та громадсько-політичний діяч. Його обирали гласним Бахчисарайської міської думи, а згодом і міським головою Бахчисарая. На цій посаді він дбав про облаштування міста та організацію народної освіти. Також писав і видавав за власною редакцією численні підручники та книжки для кримськотатарської молоді. Його навчальний посібник «Ходжа-і-суб'ян» («Учитель дітей») став найпопулярнішим виданням у тюркомовному світі. У 1883 році І. Гаспринський розпочав видання газети «Терджиман»

(«Перекладач»), першого тюркомовного видання в Російській імперії. А в 1905 році І. Гаспринський започаткував кримськотатарське періодичне видання для жінок «Алемі нісван» («Жіночий світ»).

[Джерело ілюстрації: <https://islam.in.ua/ua/kultura/ismayil-gasprinskiy-gordist-krimskotatarskogo-narodu-0>]

18.

Микола Лисенко – заклав основи національного музичного мистецтва. Пройшов школи Лейпцизької та Петербурзької консерваторій. Автор перших опер для дітей «Коза-Дереза», «Пан Коцький»; опер «Різдвяна ніч», «Тарас Бульба».

[Джерело ілюстрації: <http://gazeta.ua/ru/articles/history-journal/mikola-lisenko-mav-roman-zi-svoyeyu-na-44-roki-molodshoyu-ucheniceyu/427959>]

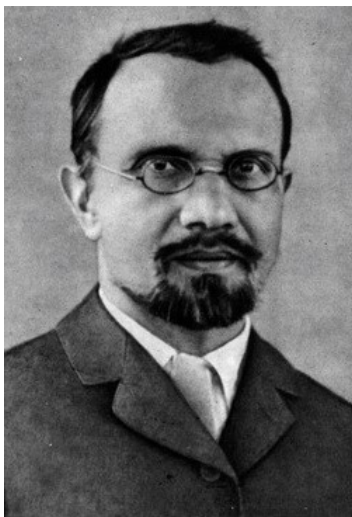
19.

Іван Франко – один із засновників Русько-української радикальної партії (РУРП), згодом відмовився від соціалістичних поглядів і став членом Української національно-демократичної партії (УНДП). Очолював в НТШ філологічну секцію. Літературні творчість розпочав у 70-х роках. У 1892р. брав участь у селянському віче в м.Снятин.

[Джерело ілюстрації: З художньої роботи І.Труша, портрет І.Франко <http://www.i-franko.name/ru/Gallery/IFranko/1940trush.html>]

20.

Агатангел Кримський – один із найвизначніших світових дослідників сходу, письменник. Збірка його поезій «Пальмове гілля» містить оригінальні вірші дослідника та переклади арабських поезій українською мовою (знав близько 60 мов). Із 1918 року Агатангел Кримський працював секретарем Всеукраїнської Академії Наук. Залишив по собі унікальні мовознавчі дослідження: «Українська грамати́ка», «Нариси з історії української мови». У 1941 році постановою Народного комісаріату внутрішніх справ (НКВС) Кримського оголосили «ворогом народу». В ув'язненні вчений помер.

[Джерело ілюстрації: <http://oriental-studies.org.ua/uk/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%82/%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%97/%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%B5%D0%BB-%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9/>]

21.

Леся Українка (Ларі́са Петрі́вна Ко́сач-Кві́тка) поетеса, драматург, прозаїк, перекладач, публіцист. Брала активну участь в українському національному русі. Відомі твори: «Лісова пісня» (1911р.), «Бояриня» (1913р.). Дочка письменниці Ольги Петрівни Драгоманової-Косач, яка творила під псевдонімом Олена Пчілка. Дядько Лесі (так її називали у сім'ї і це ім'я стало літературним псевдонімом) — Михайло Драгоманов, був відомим ученим, громадським діячем.

[Джерело ілюстрації: <http://lesya.artiweb.org.ua/gallery/1896lu2.html>]

22.

Михайло Вербицький – український композитор, автор музики до гімну «Ще не вмерла Україна.» Текст Павла Чубинського у Галичині вперше був опублікований у грудневому числі часопису «Мета» за 15 січня 1864р. Ймовірно, це надихнуло о. Михайла (або йому було замовлено перемишльською «Громадою») написати патріотичну пісню. Перше виконання твору «Ще не вмерла Україна» як Гімну відбулося 10 березня 1865р. у Перемишлі, як завершальний номер концерту, присвяченому Тарасові Шевченку, диригував Анатоль Вахнянин..

[Джерело ілюстрації:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B5%D1%80%D0%B1%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE_%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87#/media/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:Mykhaylo_Verbytsky.jpg]

23.

Соломія Крушельницька – українська всесвітньо відома оперна співачка з Галичини. У 1893р. дебютувала на сцені Львівської опери. Навчалася в майстрів оперного співу Італії. Із 1895р. виступала в усіх великих операх Європи та Америки. Партнерами Крушельницької на сцені були Енріко Карузо, Тіто Руффо, Федір Шаляпін. Італійський композитор Джакомо Пуччіні подарував співачці свій портрет з написом "Найпрекрасніший і найчарівніший Батерфляй".

[Джерело ілюстрації: <http://photo-lviv.in.ua/kohannya-v-zhytti-solomiji-krushelnytskoji/>]

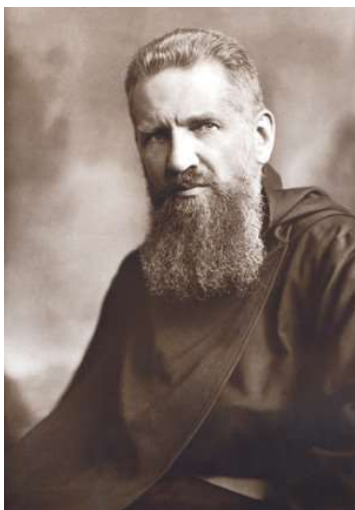
24.

Микола Міхновський – один із засновників Братства Тарасівців, 1900р. став один з ініціаторів утворення Революційної української партії (РУП) та опублікував брошуру «Самостійна Україна». У якій прозвучало популярне згодом гасло «Україна для українців» [*Україна для українців і доки хоч один ворог чужинець лишиться на нашій території, ми не маємо права покласти оружжя.*] У 1902р. утворив Українську народну партію в Харкові, що стояла на чітко виражених самостійницьких позиціях. Із березня 1917р. був ініціатором формування Українського військового клубу ім. гетьмана Полуботка і початку організації українського війська. Один з організаторів виступу самостійників, щодо рішення II Універсалу.

[Джерело ілюстрації: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2013/04/1/118843/>]

25.

Андрей Шентицький – митрополит української греко-католицької церкви. Брав активну участь у громадському житті західноукраїнського краю. Був депутатом віденського парламенту і Галицького сейму, але в стінах цих закладів з'явився лише двічі до 1914р., обидва рази виступав не з політичними, а з освітянськими темами. Заснував Український національний музей та Земельний банк у Львові (1910р.). У роки окупації Галичини російськими військами (Перша світова війна) був вивезений з України в Росію. Після повернення заснував Львівську богословську академію, яка в 1928р. була єдиним українським вищим навчальним закладом на українських землях у складі Польщі. У роки Другої світової війни підтримував наміри українців в час проголошення «Акту відновлення української державності». У багатьох пастирських посланнях виступав проти нацизму. Двічі звертався з протестом щодо нищення єврейського населення в Галичині до рейхсфюрера СС

Гімлера. За згодою митрополита значна кількість євреїв переходила в греко-католицьких монастирях і, безпосередньо, у митрополичій резиденції. Шептицький причетний до формування дивізії «Галичина». Помер у листопаді 1944р.

[Джерело ілюстрації: <http://blyzhchedoboga.com.ua/mitropolit-andrey-sheptitskiy/> ;
<http://uamoderna.com/shafka-dok/>]

26.

Кость Левицький – один із засновників, а згодом – голова Української націонал-демократичної партії, посол до Австрійського парламенту і Польського сейму. Президент Головної української ради і Віденської загальної української ради. У листопаді 1918р. очолював перший уряд Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) – Державний секретаріат.

[Джерело ілюстрації: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/REF0002709>]

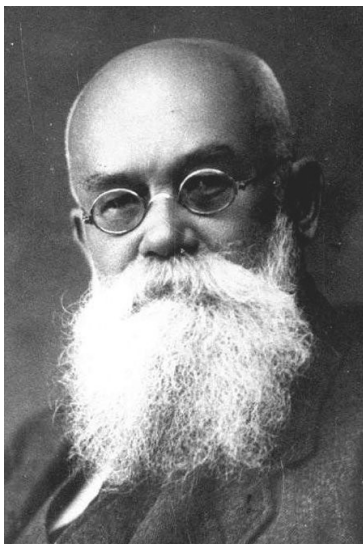
27.

Дмитро Донцов – перший голова Союзу визволення України (під час Першої світової війни 1914р.), один з керівників Української хліборобсько-демократичної партії. Основоположник українського інтегрального націоналізму, який вибудований з усвідомлення високого призначення нації й на одній із євангельських ідей про героїчну особистість та обрану меншість, яка йде не за натовпом, а – попереду. Ідеологічно обґрунтовував діяльність Організації українських націоналістів.

[Джерело ілюстрації: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Doncov_D/]

28.

Михайло Грушевський – народився в м. Холм. У 1894р. очолив кафедру історії України у Львівському університеті. Очолював історико-філософську секцію Наукового товариства ім. Шевченка. Автор фундаментальної праці «Історія України-Руси». Один із засновників Української національно-демократичної партії (1899р.) У роки Першої світової війни був висланий з України. У 1917р. очолював Українську Центральну Раду. Після гетьманського перевороту П.Скоропадського емігрував за кордон. 1924р. повернувся в радянську Україну, був обраним членом Української академії наук, а з 1929р. академік академії наук СРСР. У 30-х роках звинувачений у причетності до діяльності антирадянського «Українського національного центру». Помер 1934р. в Москві.
[Джерело ілюстрації: <http://www.oa.edu.ua/ua/info/news/2012/11-25-1>]

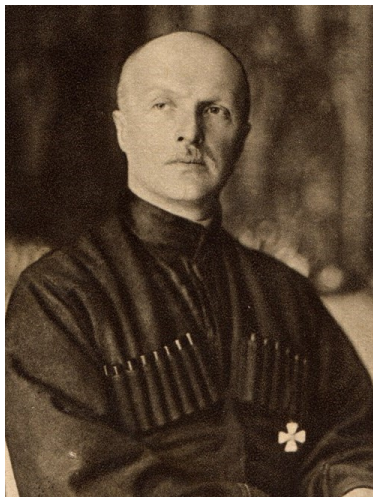
29.

Володимир Винниченко – член Революційної української партії (РУП), з 1904р. ініціатор створення Української соціал-демократичної партії (УСДП). У червні 1917р. став головою першого українського уряду Генерального секретаріату Української Центральної Ради і одночасно виконував обов'язки генерального секретаря внутрішніх справ. Співавтор усіх чотирьох Універсалів Центральної Ради. У час гетьманського режиму перебував в опозиції, очолив Український національний союз, згодом став головою Директорії. Через суперечності з Петлюрою пішов у відставку і виїхав за кордон. На початку 1920-х років повернувся в УСРР, однак, зрозумівши, що його запрошують до співпраці з тактичних міркувань, знову виїхав за кордон. Останні 25 років проживав у французькому місті Мужен поблизу Канн, займаючись літературою та живописом.

[Джерело ілюстрації: <http://www.silskivisti.kiev.ua/19121/print.php?n=23045>]

30.

Павло Скоропадський навчався в Петербурзькому пажеському корпусі, брав участь у російсько-японській війні, нагороджений Георгіївською зброєю і багатьма орденами за особисту мужність і героїзм. У роки Першої світової війни отримав звання генерал лейтенанта. У час національно-революційного руху 1917р. був наказним отаманом Вільного козацтва. 29 квітня 1918р. при підтримці німців та австрійців став Гетьманом Української Держави. Доклався до створення незалежної української держави. Після евакуації військ Німеччини з України, а також внаслідок антигетьманського повстання, очоленого Українським Національним Союзом, зрікся влади і залишив Україну.

[Джерело ілюстрації: <http://mikhael-mark.livejournal.com/420764.html>]

31.

Володимир Вернадський – за часів гетьмана П. Скоропадського очолив Комісію з організації Академії наук і Української Національної бібліотеки, а також комісію з питань вищої школи. У 1918р. Вернадського обрали першим президентом Української Академії наук. Фізико-математичне відділення академії прийняло тематику Вернадського – почалося створення біохімічної лабораторії.

[Джерело ілюстрації: <http://www.streetastronomy.com.ua/articles/ukrayina-kosmichna-volodymyr-ivanovych-vernadskyj.html>]

32.

Євген Петрушевич – активний член Української національно-демократичної партії, посол до Австрійського парламенту (1907р.) та Галицького сейму (1913-1914рр.). Очолював Українську Народну Раду, яка в листопаді 1918р. проголосила ЗУНР. Президент Західноукраїнської Народної республіки (ЗУНР). 22 січня 1919р уклав із Директорією УНР Акт Злуки. Влітку 1919р. отримав диктаторські повноваження, які означали суміщення обов'язків президента і голови уряду. Попри суперечності з С.Петлюрою, приєднав Галицьку армію до армії Української Народної Республіки (УНР) для спільної боротьби проти більшовиків.

[Джерело ілюстрації: <http://www.lsl.lviv.ua/news.php?class=open&id=270305241318>]

33.

Симон Петлюра у 1900р. був активним членом революційної української партії (РУП). У 1904р. редагував у Львові орган РУПу «Селянин», згодом переїхав до Москви, де редагував журнал «Украинская жизнь». Навесні 1917р. Петлюра був призначений головою Українського Військового комітету, згодом – Генеральним секретарем військових справ при Центральній Раді. Брав участь в антигетьманському повстанні. Увійшов до складу Директорії і очолив Армію УНР як її Головний Отаман. Після виїзду В.Винниченка за кордон став Головою Директорії. Очолював збройну боротьбу Армії УНР проти більшовиків і денікінців. Був ініціатором підписання Варшавської угоди, у результаті якої поляки разом із військами Армії УНР боролися проти більшовиків. Після Ризького договору розпочинається емігрантський період життя С.Петлюри. 1926р. вбитий в Парижі.

[Джерело ілюстрації: <http://litopys.org.ua/petlura/petlura.htm>]

34.

Нестор Махно – один із лідерів анархістського руху. Очоловав бригаду в першій Задніпровській дивізії, до якої входила частина військ отамана Григор'єва. Протягом вересня-жовтня 1919р. утворена Махном Революційно-повстанська армія України (махновська) в боротьбі з денікінцями зайняла Катеринослав, Гуляйполе, Олександрівськ, Маріуполь. У жовтня 1920р., об'єднавшись з більшовицькими військами, Махно воював проти армії генерала Врангеля, після розгрому якого радянське командування, порушивши умови угоди, повернуло свої війська проти махновців. До 1921р. вів боротьбу проти радянських військ. Перебував в еміграції у Франції.

[Джерело ілюстрації: Нестор Махно на фото 1919р. -

http://historydoc.edu.ru/catalog.asp?ob_no=13425&cat_ob_no=12486 ; Нестор Махно на фото 1921р. -

http://historydoc.edu.ru/catalog.asp?ob_no=12463&cat_ob_no=12486]

35.

Олександр Довженко – з 1926р. режисер-постановник на кіностудіях Одеси, Києва, Москви. Серйозний успіх мав його фільм «Звенигора» (1929р.). Окремі його роботи були прийняті з успіхом у європейських країнах. Автор кіноповісті «Україна в огні», за яку був підданий критиці. У роки «відлиги» написав статтю «Мистецтво живопису і сучасність», у якій закликав «розширити творчі межі соціалістичного реалізму».

[Джерело ілюстрації: <http://www.uamodna.com/articles/oleksandr-dovzhenko-krasenj-iz-sumnym-oblychchiam-proroka/>]

36.

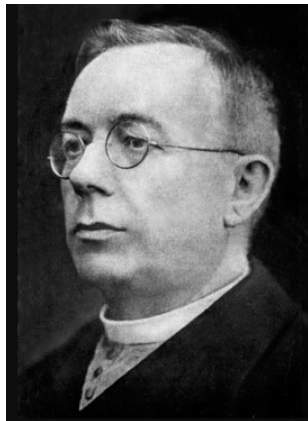

Євген Коновалець під час бою на горі Маківці потрапив до російського полону. Організував Галицько-Буковинський курінь Січових стрільців. У листопаді 1918р. підтримав Директорію УНР у повстанні проти гетьмана П.Скоропадського і в Моговильському бою розбив гетьманські частини. Полковник армії УНР. Один з організаторів і керівників Української військової організації (УВО), із 1929р. був головою Організації Українських Націоналістів (ОУН). 1938р. загинув в Роттердамі.

[Джерело ілюстрації: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2013/05/23/124562/>]

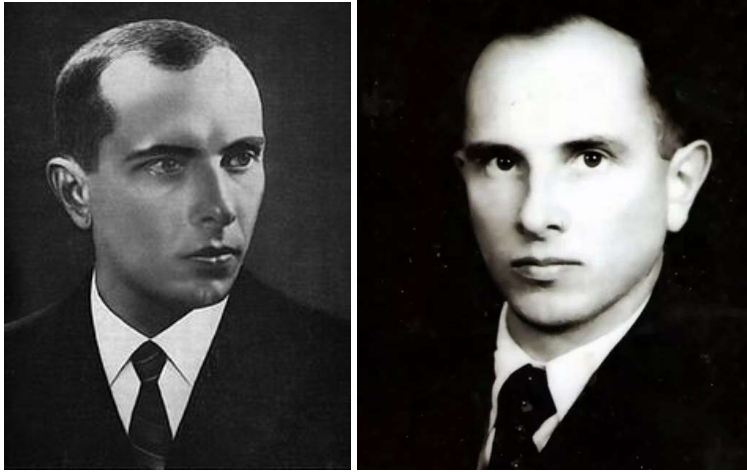
37.

Августин Волошин – один із засновників товариства «Просвіта» в Закарпатті; Педагогічного товариства, Учительської громади. Обирався до чехословацького парламенту від Народно-християнської партії, яку заснував і очолював. У жовтні 1938 р. став прем'єр-міністром Підкарпатської Русі, а після проголошення 15 березня 1939р. незалежності Карпатської України – її президентом.

[Джерело ілюстрації: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&image_file_name=IMG/Voloshyn_A.jpg]

38.

Степан Бандера – член Української військової організації, один із керівників Організації українських націоналістів. У 1934р. засуджений польським судом до смертної кари, заміненої на довічне ув'язнення. У лютому 1940р. створив Революційний провід Організації Українських Націоналістів (ОУН(б) – бандерівці, на противагу ОУН(м) – мельниківцям.). У 1941р. на II Великому зборі Проводу ОУН став його головою, ініціював проголошення Акту відновлення української державності. У роки Другої світової війни ув'язнений в концтаборі Заксенхаузен. Керував боротьбою націоналістичного підпілля проти радянської влади. Вбитий у 1956р. в Мюнхені.

[Джерело ілюстрації:

<http://www.cdvr.org.ua/content/%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%96-%D1%82%D0%B0-%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%96-%D0%BC%D1%96%D1%84%D0%B8>]

39.

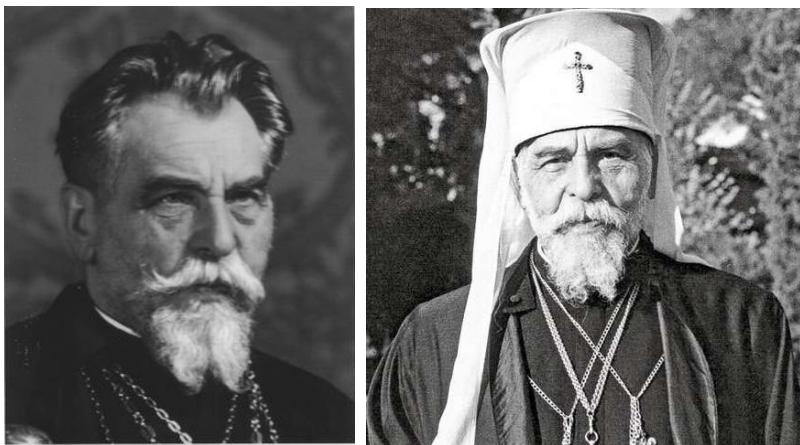

Роман Шухевич (Тарас Чупринка) – член Організації українських націоналістів, політичний в'язень концтабору в Березі-Картузській. Брав активну участь у створенні революційного проводу ОУН (Організація Українських Націоналістів), який очолював Степан Бандера. У серпні 1943р. був обраний головнокомандувачем УПА (Українська Повстанська Армія), із липня 1944р. – голова Генерального секретаріату Української головної визвольної ради (УГВР). Загинув у сутичці зі спецгрупою МДБ (Міністерства Державної Безпеки) в 1950р. біля с.Білогорща, поблизу Львова.

[Джерело ілюстрації: Роман Шухевич, графіка. Автор: Антон-Горимысл Ратушний

<http://reporter.vesti-ukr.com/tolkovo/31438-roman-shuhevich-ideya-vmesto-zhizni-.html>]

40.

Йосиф Сліпий після смерті А.Шептицького, у листопаді 1944р. став главою греко-католицької церкви. У 1946р. звинувачений у «ворожій діяльності проти УРСР, співпраці з німецько-фашистськими окупантами», засуджений до ув'язнення. Після вісімнадцяти років каторги звільнений у 1963р. (завдяки тиску президента США Джона Кенеді та Папи Павла І). Виїхав до Риму, де розпочав відбудову української церкви. Став фундатором Українського католицького університету.
[Джерело ілюстрації: <http://www.memory.gov.ua/historyday/17-lyutogo>]

41.

Олесь Гончар – український прозаїк, найвідоміші твори «Прапорносці», «Тронка», «Людина і зброя». У 1968р. виходить його роман «Собор», за цей твір письменник був підданий критиці, а твір вилучений з літературного процесу на два десятиліття. Після розпаду Радянського Союзу, став активістом у створенні Товариства української мови і Народного Руху України.

[Джерело ілюстрації: <http://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=1586>]

42.

Василь Стус – один з активних учасників акції протесту у вересні 1965р. в кінотеатрі «Україна» в Києві, за що був виключений з аспірантури Інституту літератури ім. Т.Шевченка АН УРСР. У 1970р. за кордоном вийшла його збірка поезій «Зимові дерева», через два роки був засуджений за «антирадянську агітацію». У 1980р. отримав новий термін, помер в ув'язненні.

[Джерело ілюстрації: <http://www.ostro.org/donetsk/society/articles/120920/>]

43.

Василь Симоненко – поет-шістдесятник, дебютував збіркою «Тиша і грім» (1962р.), згодом в Мюнхені вийшла його друга збірка «Земне тяжіння»(1965р.). Помер у Черкасах на 29 році життя. Його творчість порівнювали за глибиною страждання та щирості з поезією Т.Шевченка.

[Джерело ілюстрації: <http://heroes.profi-forex.org/ua/simonenko-vasilij-andreevich>]

44.

В'ячеслав Чорновіл у 1967р. підготував збірку «Лихо з розуму», яку відзначено премією міжнародної журналістики. За це був заарештований і засуджений до 3 років суворого режиму. У 1970р. розпочинає видання самвидавського журналу «Український вісник». У 1980р. знову засуджений за «антирадянську агітацію». За часів незалежної України – лідер Народного Руху, згодом голова партії Народний Рух України. Загинув в автокатастрофі у березні 1999р.

[Джерело ілюстрації: <http://1576.ua/people/4398>]

45.

Іван Дзюба – автор книги «Інтернаціоналізм чи русифікація» (1965р.). За відкриті виступи на захист української інтелігенції, самвидавські матеріали був ув'язнений у 1972р. Брав участь у створенні Народного Руху України за перебудову (1989р.).

[Джерело ілюстрації:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B7%D1%8E%D0%B1%D0%B0_%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD_%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87]

46.

Петро Григоренко – генерал-майор, активний учасник дисидентського руху. Відстоював права кримських татар на повернення на батьківщину. Учасник Української громадської групи сприяння виконання Гельсінкських угод (УГГ, 1976р.). двічі був арештований, перебував спецпсихіатричних лікарнях Радянського Союзу.

[Джерело ілюстрації: [http://resource.history.org.ua/cgi-](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&l21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Grygorenko_P)

[bin/eiu/history.exe?&l21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Grygorenko_P](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&l21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Grygorenko_P)]

47.

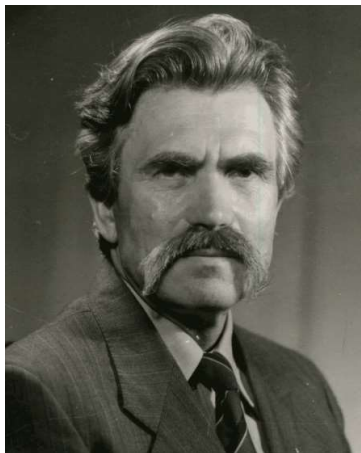

Іван Миколайчук – український кіноактор, кінорежисер, сценарист. Провідні ролі у фільмах «Тіні забутих предків» (реж. С. Параджанов), «Пропала грамота» (реж. Б. Івченко), «Білий птах з чорною ознакою» (реж. Ю. Ілленко). Як режисер – фільм «Вавилон ХХ» (1979р.)

[Джерело ілюстрації <https://www.5.ua/kultura/pamiaty-ivana-mykolaichuka-tsikavi-fakty-zhyttia-spohady-koleh-i-ridnykh-mistychna-smert-171697.html>]

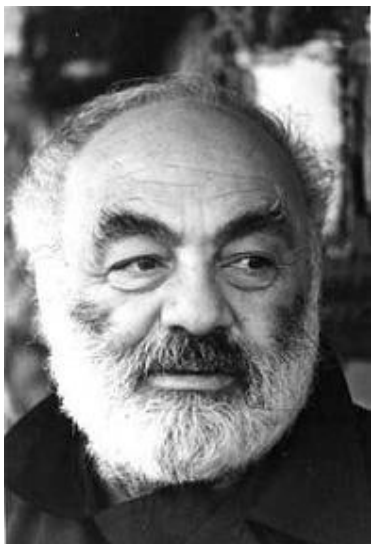
48.

Левко Лук'яненко – навчався на юридичному факультеті Московського державного університету, один з організаторів Української робітничої селянської спілки (1959р.). Засуджений до смертної кари, згодом заміненої на ув'язнення. Голова Української Гельсінської спілки (1988р.), голова Української республіканської партії. Співавтор Декларації про державний суверенітет, автор Акта проголошення незалежності України.

[Джерело ілюстрації: <http://khp.org/index.php?id=1531132526>]

49.

Сергій Параджанов – вірменський та український кінорежисер. Один із засновників українського поетичного кіно. Екранізація п'єси М.Коцюбинського «Тіні забутих предків» (1964р.), принесла йому всесвітню славу і визнання. Фільми, що були далекі від проголошеного "соціалістичного реалізму" і нелюбов до радянської влади призвели до арешту і ув'язнення режисера терміном на 15 років .
[Джерело ілюстрації: <http://arhiv-statey.pp.ua/index.php?newsid=742>]

50.

Леонід Кравчук у 1990-1991рр. голова Верховної Ради України. 1991 – 1994рр. перший Президент незалежної України. Історичною заслугою Л.Кравчука є те, що у боротьбі за незалежність України йому вдалось уникнути кровопролиття і значних потрясінь на початковому етапі державотворення.
[Джерело ілюстрації :

<http://krymology.info/index.php/%D0%9A%D1%80%D0%B0%D0%B2%D1%87%D1%83%D0%BA,%D0%9B%D0%B5%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D0%B4%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>]

51.

Леонід Кучма – наприкінці 80-х років генеральний директор ВО «Південмаш»; 1992 – 1993рр. – прем'єр-міністр України. Очолював Українську спілку промисловців і підприємців. У 1994 – 2004рр. – Президент України. До позитивних сторін президентства можна віднести формування приватного сектора економіки, зміцнення власної фінансово-грошової системи, прийняття Конституції 1996р., урегулювання кордонів України. До негативних наслідків президентства можна віднести поширення корупції, формування і зміцнення тіньової економіки, створення фінансово-промислових кланів, провал інтеграційних починань до євроатлантичних структур. Це і було причиною утворення опозиційних рухів «Україна, без Кучми», партії «Фронт національного порятунку», громадського комітету «За правду».

[Джерело ілюстрації : <http://ua.textreferat.com/referat-11573.html>]

52.

Віктор Ющенко в 90-х роках очолював правління Національного банку України, з 1999р. по квітень 2001р. очолював Кабінет Міністрів України. У 2004р. став головою новоствореного опозиційного блоку «Наша Україна», у ході подій «Помаранчевої революції» (2004р.) обраний Президентом України.

[Джерело ілюстрації : https://spavedfront.io.ua/s1213285/yushchenko_viktor_prezident_ukraeni_3-y]

53.

Любомир Гузар – український релігійний діяч, патріарх-предстоятель Української Греко-Католицької церкви (2001-2011рр.). У 2005р. повернув резиденцію голів Греко-католицької церкви до Києва після 45-річної перерви. Ініціював побудову Патріаршого собору Воскресіння Христового на київському Лівобережжі. У 2011р. вийшов у відставку. Був одним із моральних авторитетів українців у 1990-2010-х роках, членом ініціативної групи «Першого грудня».

[Джерело ілюстрації : <http://ktds.org.ua/news/our/shchiro-vitayemo-vashye-blazhyenstvo/>]

54.

Петро Порошенко – український бізнесмен, державний та політичний діяч, п'ятий Президент України (з червня 2014 – 2019рр.). Раніше працював народним депутатом кількох скликань, міністром економічного розвитку та торгівлі України, міністром закордонних справ (2009 – 2010рр.). за президенства була зупинена російська агресія на сході України, добився зовнішньополітичної підтримки України державами Заходу. Було отримано безвізовий режим з Європейським Союзом (2017р.). Сприяв наданню автокефалії Українській православної церкві (2018-2019рр.). Власник кондитерської корпорації «Рошен», кількох автомобільних і автобусних заводів.